

ONA TILI DARSLARIDA KLASTER METODIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI

Abdurasulova Dilorom Abdusalim qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti,

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola ona tili darslarida klaster metodidan foydalanishning afzalliklariga bag'ishlangan. Klaster metodi o'quvchilarga mavzuni chuqur va tizimli ravishda o'rganishga, fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga va o'z fikrlarini aniq ifoda etishga yordam beradi. Maqolada klaster metodining ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan turli xil usullari va misollari keltirilgan.

Kalit so'zlar: ona tili, klaster metodi, ta'lim, o'quvchi, fikrlash, tizimlilik, samaradorlik.

Kirish

Ona tili darslari har bir o'quvchining savodxonligini oshirish, fikrlash doirasini kengaytirish va nutq madaniyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida qo'llaniladigan turli metodlar, jumladan klaster metodi o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini uyg'otish va ularning faol ishtirokini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Klaster metodi o'quvchilarga mavzuni chuqur va tizimli ravishda o'rganishga, fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga va o'z fikrlarini aniq ifoda etishga yordam beradi. Ushbu metod o'quvchilarni erkin fikrlashga, ijodiy yondashuvga va mustaqil bilim olishga undaydi. Shuningdek, klaster metodi o'quvchilarning guruhda ishlash, muloqot qilish va o'zaro fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Ushbu maqolada ona tili darslarida klaster metodidan foydalanishning afzalliklari, uning ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan turli xil usullari va misollari ko'rib chiqiladi. Maqola o'qituvchilarga klaster metodini dars jarayonida samarali qo'llash bo'yicha tavsiyalar beradi.

Klaster metodi - bu o'quvchilarga mavzuni chuqur va tizimli ravishda o'rganishga yordam beradigan samarali ta'lim uslubidir[1]. Ushbu metod o'quvchilarni erkin fikrlashga, ijodiy yondashuvga va mustaqil bilim olishga undaydi. Klaster metodi quyidagi afzalliklarga ega:

1. *Fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi:* Klaster metodi o'quvchilarni mavzu bo'yicha turli g'oyalarni generatsiya qilishga, ularni tahlil qilishga va o'zaro

bog'lashga undaydi. Bu esa o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

2. *Mavzuni chuqur o'rganishga yordam beradi:* Klaster metodi o'quvchilarga mavzuni faqat yuzaki o'rganish bilan cheklanib qolmasdan, uning mohiyatini chuqur anglashga yordam beradi. O'quvchilar g'oyalarni o'zaro bog'lash orqali mavzu haqida yaxlit tasavvurga ega bo'ladilar[2].

3. *O'quvchilarning faolligini oshiradi:* Klaster metodi o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. O'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etadilar, guruhda birgalikda ishlaydilar va o'zaro fikr almashadilar.

4. *Kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi:* Klaster metodi o'quvchilarning guruhda ishlash, muloqot qilish va o'zaro fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'quvchilar o'z fikrlarini boshqalarga yetkazishni va boshqalarning fikrlarini tushunishni o'rganadilar[3].

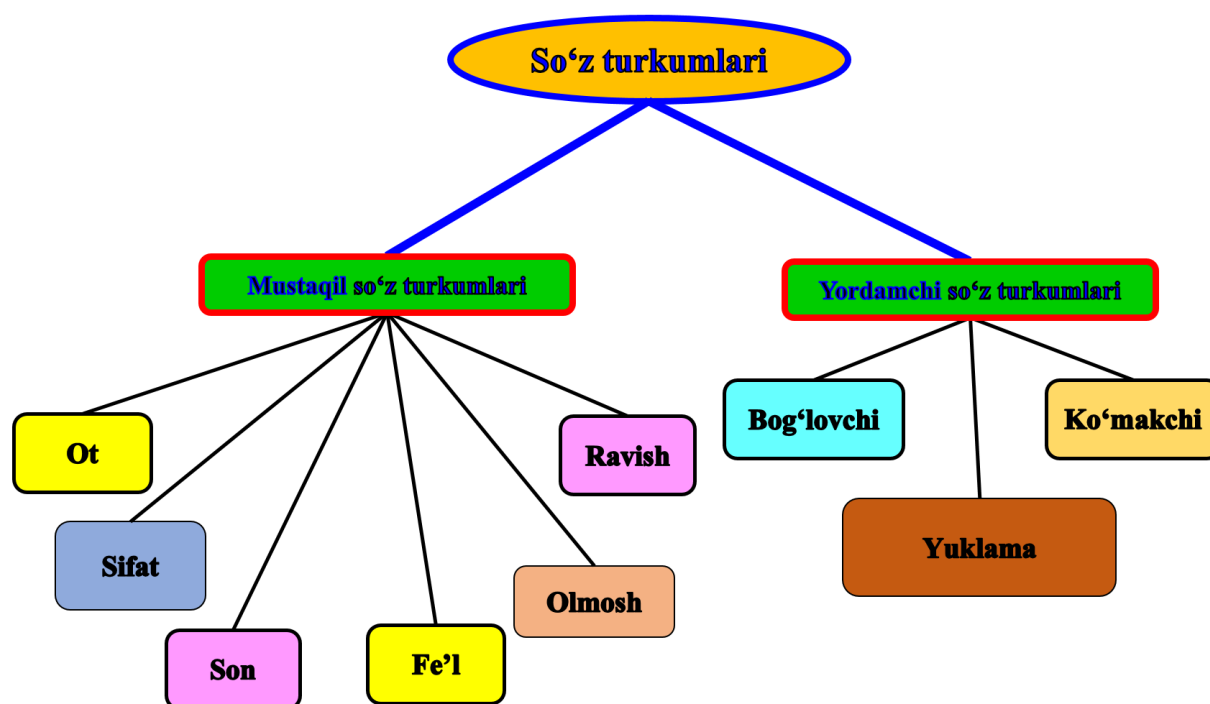
5. *Ijodiy yondashuvni rag'batlantiradi:* Klaster metodi o'quvchilarni yangi g'oyalar yaratishga, ijodiy yondashuvga va nostandart fikrlashga undaydi. Bu esa o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi.

Klaster metodi ona tili darslarida o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini uyg'otish va ularning faol ishtirokini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu metod o'quvchilarga nafaqat til haqida bilim beradi, balki ularning fikrlash, muloqot qilish va ijodiy qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Klaster metodi ona tili darslarida turli mavzularni o'rganishda samarali qo'llanilishi mumkin. Quyida klaster metodidan amaliyotda foydalanishga oid bir nechta misol keltirilgan:

1. *"So'z turkumlari" mavzusini o'rganishda klaster tuzish:*

O'qituvchi doskada "So'z turkumlari" degan markaziy tushunchani yozadi. So'ngra o'quvchilarga ushbu tushunchaga oid o'z fikrlarini, g'oyalarni aytishni va ularni doskada yozishni taklif qiladi. O'quvchilar ot, sifat, fe'l, ravish kabi so'z turkumlariga oid misollar keltirishlari, ularning o'ziga xos xususiyatlari haqida fikr bildirishlari mumkin. O'qituvchi o'quvchilarning fikrlarini o'zaro bog'lab, klaster hosil qiladi. Natijada o'quvchilar "So'z turkumlari" mavzusini yaxlit va tizimli ravishda o'rganadilar[4].

Klaster metodi ona tili darslarida o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini uyg'otish va ularning faol ishtirokini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu metod o'quvchilarga nafaqat til haqida bilim beradi, balki ularning fikrlash, muloqot qilish va ijodiy qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Klaster metodidan ona tili darslarida foydalanish samaradorligini aniqlash maqsadida tadqiqot o'tkazildi. Tadqiqot davomida o'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarining rivojlanishi, materialni chuqur tushunishlari va darslardagi faolliklari o'rganildi. Tadqiqot metodologiyasi va tahlil natijalari quyidagicha:

Nazariy tahlil:

O'quv jarayonida interaktiv metodlardan, xususan klaster metodidan foydalanish masalalari bo'yicha pedagogik va metodik adabiyotlar o'rganildi.

Klaster metodining ta'lim jarayonida samaradorligi muammosi bo'yicha mavjud tadqiqotlar tahlil qilindi[5].

Tadqiqotning kontseptual asosini shakllantirish uchun nazariy material umumlashtirildi va tizimlashtirildi.

Tadqiqot natijalari:

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ona tili darslarida klaster metodidan foydalanish quyidagilarga yordam beradi:

O'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarining rivojlanishi: Klasterlar bilan ishlagan o'quvchilar tanqidiy fikrlash, axborotni tahlil qilish, solishtirish va umumlashtirish qobiliyatlarining yuqori darajasini ko'rsatdilar.

Materialni chuqurroq tushunish: Klaster metodi o'quvchilarga turli tushunchalar va hodisalar o'rtasida bog'liqlik o'rnatishga yordam berdi, bu esa o'rganilayotgan materialni chuqurroq va yaxlit tushunishga yordam berdi.

Darslarda o'quvchilarning faolligi oshishi: Klasterlar yaratish ustida guruhlarda ishlash o'quvchilarning muhokamada faol ishtirok etishini, o'z fikrini bildirishini va g'oyalar almashishini rag'batlantirdi.

Kommunikativ ko'nikmalarining shakllanishi: Guruhlarda ishlash muloqot, hamkorlik va o'z nuqtai nazarini argumentlash ko'nikmalarining rivojlanishiga yordam berdi.

O'tkazilgan tadqiqot ona tili darslarida klaster metodidan foydalanishning samaradorligini tasdiqladi. Ushbu metod o'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarining rivojlanishiga, materialni chuqur tushunishga va ularning darslardagi faolligini oshirishga yordam beruvchi samarali vositadir. Klaster metodini ona tili o'qitish amaliyotiga kengroq joriy etish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Зокиров, Д. (2022). Ona tili va o'qish sav odxonligi darslarida matn ustida ishlash yo'llari. *Современные тенденции инновационного развития науки и образования в глобальном мире*, 1(2), 288-291.
2. Zokirov Javohir G'aybullo O'g'li (2023). ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA KLASSTER METODLARIDAN FOYDALANISH. *Science and innovation*, 2 (Special Issue 4), 76-79. doi: 10.5281/zenodo.7926259
3. Zokirov, J. (2023). SIFATLI TA'LIM BERISHDA ZAMONAVIY ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLIGINING ROLI. *Interpretation and Researches*, 2(1). ИЗВЛЕЧЕНО ОТ <http://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/1134>
4. O'g'li, Z. J. G. (2022). O'QUVCHILARNING DUNYOQARASHI, BILIMINI OSHIRISHDA ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI FANINING AHAMIYATI. *PEDAGOGS jurnali*, 10(3), 124-129.
5. Zokirov, J. (2022). THE IMPORTANCE OF STRENGTHENING LESSONS IN STUDENTS'MOTHER TONGUE AND READING LITERACY. *Academic research in modern science*, 1(9), 344-348.